

Det er en utrolig historie: Nordkoreanske tvangsarbejdere blev hyret til at bygge Forsvarets nye inspektionsfartøj, og en del af deres løn er formentlig gået til at finansiere de nordkoreanske atomvåben, som regimet nu truer omverdenen med.

Men selv om det lyder utroligt, er det ikke desto mindre, hvad journalisterne Nils Giversen og Mads Ellesøe fra DR2 Dokumentar har afdækket i samarbejdet med journalisterne Sebastian Abrahamsen og Lasse Skou Andersen fra Information. Og det fortjener de fire journalister at blive belønnet med årets Cavlingpris for.

I første omgang var en journalist fra fagbladet Ingeniøren på sporet af skandalen, men som beskrevet i nogle af de indstillede artikler lykkedes det Forsvaret at lukke ned for historien. Det skete i samarbejde med Karstensens Skibsværft, som Forsvaret havde udliciteret byggeriet af skibet til, og som selv havde udliciteret dele af opgaven til et polsk værft.

Men journalisterne fra DR2 og Information lod ikke Forsvaret lukke ned for deres arbejde. Gemt mellem hundreder af sider i en aktindsigt med polske papirer af teknisk karakter fandt de dokumentationen for, at nordkoreanske arbejdere blev hyret til byggeriet. Og Mads Ellesøe rejste til den polske havneby Gdynia, hvor han dygtigt fik kilderne til at tale om den mørklagte sag – blandt andet en række værftsarbejdere, der bekræftede oplysningerne om nordkoreanerne på det danske skib.

I forlængelse af hovedhistorien har journalisterne afsløret en række problemer. Bl.a. at to andre danske krigsskibe i samme klasse som inspektionsfartøjet er bygget på værfter, der kan sættes i forbindelse med nordkoreansk tvangsarbejde; og at Forsvaret ifølge eksperter brød FN's og OECD's retningslinjer for virksomhedsadfærd, da de sendte byggeriet i udbud.

Forsvaret har forsøgt at bortforklare sagen. Nordkoreanere har næppe været med til at bygge det danske skib, har de hævdet, og hvis det skulle være sket, har de højst deltaget i præfabrikationen af enkelte elementer. Men den forklaring er grundigt blevet pillet fra hinanden af journalisterne.

Særligt har Forsvaret henholdt sig til, at de selv sendte inspektører på besøg på det polske værft, og at Karstensens Skibsværft fast havde inspektører på værftet. Ingen af inspektørerne observerede nordkoreanske arbejdere på det danske skib, men som journalisterne har afdækket: Forsvarets egne inspektører anmeldte deres besøg på forhånd, og Karstensens polske hovedinspektør har måttet erkendt, at han ikke kan sige, om nordkoreanere har arbejdet på det danske skib. Nordkoreanerne på værftet arbejdede nemlig som svejsere og bar derfor masker, der gjorde det vanskeligt at adskille dem fra de polske arbejdere.

Historien om de nordkoreanske tvangsarbejdere og det danske krigsskib er historien om, hvor galt det kan gå, når store byggeprojekter bliver udliciteret, uden at bygherren fører grundig kontrol med alle led i kæden. Den er eminent gravet frem og formidlet af de fire journalister, der hver især har bidraget med vigtige elementer til afdækningen.

Tilbage står en utrolig, men uafviselig afsløring, der ikke alene har vakt opsigt herhjemme, men også har fået FN til at indlede en undersøgelse. For deres dygtige arbejde med historien fortjener de fire journalister at blive belønnet med årets Cavlingpris.

DR2 Dokumentaren ”Krigsskibets hemmelighed” (43 min) blev sendt 26. september 2017. Informations artikler er publiceret fra den 25. september og frem. Seneste artikel er bragt i avisen 6. november.

Med venlig hilsen,

Thomas Gade
Redaktør, DR Fakta

Anton Geist
Indlandsredaktør, Information